

БУДНО У ОДСУТНОСТИ

за Нину Тодоровић

...Get out of our bodies and times...

Георги Господинов

*Моје најбољше песме
причајо о тојој одсотности*

Вероника Динтићана

Док сам прао судове, кренула је „Love her Madly“. Пустио сам славину да отиче, са насапуњаним сунђером отишао до предсобља, од првог такта знајући да се та сцена већ одиграла у једном другом времену, и да је и тада била прожета извесном тескобом, после прележане туге, неком врстом немости, осећајем да се треба расплакати, али да у мени нема суза, осећајем да имам само кожу, руке, али да оне нису довољне да убеде свет у моје искрено присуство. Сви ти утисци су интензивно опстајали у тих неколико секунди примицања предсобљу уз почетак прве строфе. У првих неколико корака, учинило ми се да могу тачно да лоцирам када се, чак и са ким, та сцена већ догодила, али нисам успео довољно да успорим време како бих у томе успео.

А можда ме је сама песма навела да удвостручим то што ми се дешава у души док она траје? Да од тог осећаја на лицу места направим сећање, сместим у сличан декор, као да ми није довољно да ме само једном снађе, само на једном месту, само са једном особом? Да ми докаже да је једино музика у стању да споји времена?

Старица у Улици Sporgasse у Грацу обраћа се пролазницима херцеговачким акцентом:
– Хитлерову вам крв прчим и јебем на ломачи. Јебо вас Хитлер све, у шупак вас јебо...

Глас јој је сталожен, нема узвикевања. Ко је не разуме, могао би да помисли да рецитије „Sprechstimme“ деоницу из неке меланхоличне песме.

Плави дечак ми пружа петелјку сасушеног плода.

– Was ist das? – преваљујем сагињући се.

Мама, нимало нестрпљиво као што бих очекивао, каже неколико речи од којих разазнам само „...ein Stück...“

Враћам га малом и кажем:

– Das ist für dich!

Док га мама одводи, обзнањујући да нема времена за нашу игру, његова глава се окреће за мном као сунцокрет.

По ободима планинских врхова с десне стране небо је још плаво, као да на том месту жели посматрача да подсети да је небо, али већ са планинама које се простиру налево показује се да је плаветнило само испражњен знак. Над њима чврсто столује боја за коју ми, док је посматрам, у тренутку долази реч „сура“: непрозирна, густа маса из које киша не лије него туче, спаја се с брдима, ејакулира у њих безбројним стрелицама. Али на средини неба, у судару тог сурог облака и плаветнила, одиграва се оно најзанимљивије: образује се густе, модро-црвени хибрид који сваког часа мења боју, зависно од тачке судара. Ободи најизложенији сунцу су ружичасти; један истакнутији облак, који личи на избачени папак, поприма смеђе, седефасте тонове који у дубинама постају тамномодри, попут испљувка након гутљаја вина. Док сивило над планинама све више тамни, почињу да туку светлице, а на једну исту тачку на левој страни мог темена падају три капи кише и више нигде околo. И све се одиграва без иједног шума, без дашка ветра.

Видљив јој је само део леве стране лица и црне косе која јој се спушта до кључне кости. Поглед ми је привукла климањем. Упутила га је другарици с десне стране, плавуши (која се поверава нешто старијој црнки преко пута). Толико је била присутна док је климала. Да ли ме код људи привлачи присутност? У сваком случају, климнула је жустро неколико пута и потом једва сачекала да нешто каже. Тада се насмејала. Сву лепоту је усредсредила у тренутак кад јој је било допуштено да проговори.

Да је инфериорна у односу на две жене које седе за њеним столом, види се и по конфигурацији: оне су заузеле дужу, а она ужу страну стола, премда се њој пружа бољи поглед ка корзоу Трга Фрањеваца. (Али зато оне имају више простора за руке.) Доста је млађа од њих; има извесне сличности у цртама с оном црном слева: може бити да јој је и ћерка. Док клима, тако је озбиљна, а када проговори, ритам јој се потпуно промени, почне да се смеје, лице јој се зарумени, до изражаја јој дођу и откривено раме и груди. Разигра се на столици. Да су јој ноге слободне, и њима би се ражцили-тала. Али чим „мајка“ и „тетка“ уђу, после серије климања и разгледања ноктију, лице јој се потпуно угаси, изгуби сваки упечатљив израз и драж, постане непрепозна-тљиво, црте се замуће. Онда се, као у неприлици, дохвати телефона који јој стоји у ташни на крилима; лице јој остане безизражајно.

Пред призором две старе жене: не могу да препознам која је којој мајка.

У малом павиљону усред Градског парка спава двоје бескућника, мушкарац и жена. Поред њих трећи савија врећу за спавање. Радник комуналног предузећа неми-лосрдно гласно залупи поклопац испражњеног контејнера, иако их види полегале. Као да је већ била будна, жена се промешкољи (да је спавала, зар се не би тргнула као опарена?), и правећи се да ће наставити са сном, окрене се на супротну страну. Мушкарац остаје непомичан.

Пошто је крпом очистила посуду, просјакиња је кроз одшкринута врата дотури радници у продавници гардеробе, па се врати на своје место, два корака даље, где на степеницама, поред још покоје крпе, стоји и неколико наређаних чаша.

Док је тата носи на раменима, ћерка у руци која је до самих прстију умотана у гипс стеже банковну картицу.

Спремајући се да опали селфи у Herrengasse, бринета покретом кажипрста намешта момков врат иза себе. Ни пола минута касније – већ сам их заобишао и оставио за собом – није успела да га угура у кадар којим би била задовољна.

Уз обод тврђаве Schlossberg стоје младенци. Фотограф прилази невести и хвата је за лево раме. Пошто јој је шапнуо неколико речи, она распушта косу. Младожења јој се механички нацрта иза леђа и остаје укрућен. Сви су укрућени, као да не дишу пре него што питају фотографа да ли би то било у реду.

Недалеко од њих стоје дечачић у плавом комплету и девојчица у светлозеленој хаљини. Плавокоси су и пиље у екипу.

Када је сесија завршена, млада коначно испусти ваздух и почне нападно да разгиба лице. (И прелазак у „природно стање“ је спектакл који ће фотограф можда забележити.) Младожења се, са смешком који је дотад упућивао њој, загледа у телефон. Крећу ниже, ка Сахат-кули, а деца, као омађијана, полазе за њима. Родитељи их све гласније дозивају из кафића: ниједно се не обазире.

Пролазећи поред места на којем је до малочас стајао фотограф, девојчица се сагне и с тла подигне новчаницу од пет евра, стави је у џеп и потпуно се ућути.

На шеталишту препознам глас жене која се на снимку у трамвају обраћа путницима на енглеском, и то само зато што се на том језику обратила некоме у пролазу – веома спорим, дубоким тембром, који и уживо, као и на снимку („Main Square... Congress Center... Change the tramlines four and five...“), вибрира и звучи несигурно. Али пошто је дуже оклевала пред саговорником, ипак нисам желео да њен моменат лингвистичке нелагоде прекидам препознавањем.

Изувена девојчица трчкара унутар излога ZARE јурећи муву на стаклу, убије је, руку отре о скут панталона и погледа ме грицкајући ружичасту траку за косу.

Лице не припада мени него онима који ме погледају.

Кад год упознајем неку жену, гледам јој у зубе, нарочито у кечеве. Мотрим има ли међу њима размака и јесу ли криви. Не занима ме при том да ли су прљави или умани или да ли је нешто међу њих запало, само их пратим како скакућу док се саговорница смеје или говори. А кад их предуго крије иза затворених усана, љутим се.

„Иду вечерас да спавају у школи“, каже мушкарац, „као: последња недеља пред распуст, па да се деца мало забаве!“ Оћутим. „Знам! Ни у моје време тога није било, али хајде... Тако да: жена и ја идемо до школе да видимо треба ли им шта. Носимо им нешто да грицкају за сваки случај...“ Климнем. „А да! Нисам те упознао са женом!“ Носећи велику пластичну кутију пуну пецива, жена климне главом и изговори своје име.

Цела видљива панорама неба до пет је била једнообразно загаситоплава. Од тренутка кад су изнад узвишења на истоку хоризонтални облаци почели да попримају хладноружичасту, па све светлију нијансу, добила је топли пурпурни прстен. Сунце је негде тамо заиста изашло иако се још није могло видети. Очекивао сам да избије кроз мало удубљење на брду иза којег се светлост помањала, али прешао сам се, појавило се на његовом левом боку. Како је искочило изнад линије, није престајало да се креће, постајало је све интензивније. Облаци десно од њега, густи и високи, који су до малопре били тек у назнакама пурпурни, постајали су све прозачнији, из тренутка у тренутак су све више руменили. У пет и двадесет, када је превалило линију брда, одједном су били прорешетани продорним светлоцрвеним тоновима. Мала тачкаста сунца залепила су ми се за око. Око ми је тако саопштавало да памти сваки тренутак у којем се сунце указало.

Сунца су на небу била сива. Изнад шуме су се зеленила, а над редовима које сам исписивао били су модри, као мрље просутог мастила. Последњи пут кад сам подигао поглед ка њему, сунце је било управо таква мрља у облику печурке, која је спајала линију брда и горњи слој облака. Личило је на сопствени одраз.

У широкој црвено-наранџастој сукњи, седи – пре чучи – у ћошку уз прозор, плава, пуначка, али прва реч која се јавља при погледу на њу јесте „комотна“. Овде је дошла да губи време, али то не чини као ја, тако што разгледа госте: узима часопис за часописом, раствара их и оставља отворене. Непомично усмерена ка улици, изгледа у исти мах као да нешто веома пажљиво посматра, час запрепашћено, а час као да је сасвим одсутна. Потом узима телефон, полако почиње да га чвака над раствореним новинама, па све брже. Постепено се крути. Коса престаје да јој се њише, падала на рамена и надомак груди. Свака гипкост је нестала из њеног тела: раде јој само палчеви, налакирани у бело.

Дугокоси плави дечачић седи са баком и мамом. Левом руком захвата чоколадни колач, јер је прсте десне руке умрљао. Онда заборавља и наслања десну на образ, под косу. Жене преживају не обраћајући пажњу на њега. Дечак пажљиво олиже прст по прст десне руке, испружи прсте леве, умрљане, поново се заборавља и урања их у косу. Док гледа снимак са телефона положеног на сто, с времена на време лизне понеки прст, час с леве час с десне руке, повремено га и загребе зубима. (Последњи пут кад сам обратио пажњу на њега, то је радио с палцем.)

Средовечна плавуша са наочарама за вид на темену седи сама за првим столом до улаза у бар. На наслоне је положила обе руке: још увек чека наруџбину. Изгледа да је радује што има времена за доколичарење па благо окреће главу лево-десно и почиње безлично да се смешка. (Можда мисли да је портретишем у свесци.) Кад су почела звона, окренула се ка Mariahilfeplatzu да их „испоштује“. У том тренутку њен момак (изгледом знатно млађи) излази из улаза. За њим конобар доноси два коктела: њој црвени, њему друге боје коју сам заборавио јер је чашу одмах закљонио леђима. Лице које вири изнад његовог рамена као да је мушкарчевим присуством добило жижку:

пресабрало се и изгубило нелагоду. Сада зна шта ће с очима. (И са рукама: управо захвата у ћасу с кикирикијем.)

Мали са татом. У близини је полиција.

– А јер су они добри?

– Јесу.

– А јер они могу мени створити једну жељу?

– Могу.

– Ја би пожелело да ми дају највећи полицијски ауто, огромни, електрични, са гаражом. Хоће ли ми то створити?

– Хоће.

Глава јој је увијена у турбан, немарно искрзан, од храпавог беж материјала. Обрве – широке, маркантне – прве упадају у очи. (Управо је отишла, али на празном месту поред излога и даље је видим.) Не може да проговори а да се не засмеје, и лицем (устима, очима и обрвама) и гласом. У сваком тренутку концентрисано емитује своју лепоту. Шминка је била прва фаза тог усредсређивања; она је изоштрила елементе лица чији се „прави покрети“ само понављају.

Са њом је вршњакиња која је висока, али мање лепа, како би лепота ове са турбаном дошла до изражаја. Другарица је та која говори; „лепа“ реагује лицем: започиње коментар, али га увек прекида смехом. Као зграда чије је прочеље посвећено само случајном пролазнику, у којој нико не живи јер нема услова за живот, тако је удешена, као низ пробраних секвенци, као *gif* лепоте.

Кад је приметила да је гледам, као да је убележила рецку и охрабрено наставила да се глуми. (На другарици је зато било да ми узврати одбрамбеним погледом.)

Праћена деверушама одевеним као проститутке, у врућим панталоницама, будућа млада шетка Улицом Hengengasse са пластичном китом на носу: час скакуће, машући рукама као лептир, час прстима драшка брк на који су натакарена пластична муда.

Старији пар за столом на то се само згледа, као у скривеној камери. Жена скрене поглед, а муж се сакрије иза ње и с времена на време извири ка леђима поворке.

У зеленом прслуку и панталоницама, плавушан прилази уличном гитаристи. Пошто овај приведе песму крају, плавушан му убацује десет евра у шешир, затим му се нагло уноси у лице и потура образ. Гитариста покушава из захвалности да га пољуби: плавушану није доста него му потури уста.

Друштво преко пута, за које се тек сад испоставља да носи истоветне зелене прслуке, прсне у смех. Гитариста подигне десну песницу као бакљу да покаже да се не љути.

Чим сам сео на клупу, госпођа са псом сложила је разочарану фацу коју сам успео да снимим без обзира што је носила тамне наочаре: ближила се клупи, корак јој се нагло пресекао, као да се на силу предомислила. Одмакнем се, покажем на други крај клупе, где има места и за њу и за пса, али она већ, самосажалјивим кораком, залази у башту локала окренувши ми леђа и обраћа се конобару.

Успела је да заузме место – мали сто за двоје одмах до улаза – али кад год конобара мора да пропусти да прође, сложи исту уцвељену фацу примичући себи стопало ноге коју доконо љуљушка.

Сви ми што непрекидно идемо тамо-вамо желимо само да се све стопи у *један џросџор* без одвојених соба.

„Ош још један?“, пита обазриви женски глас пред аутоматом за сувенир код шло-збершког возића. Други, такође женски, али нешто строжи, одговара: „Де, доста му је...“

Стојећи на прагу кафића, момак држи чашу и жмирка разгледајући околу. Девојка на то ослободи суседну столицу, одмакне је од стола и од себе да покаже да је слободна, а своја два цегера смести себи под ноге.

Момак и даље жмирка иза наочара, гледајући по целој башти. Чашу као да већ држи молећиво. Притом види и њу, и иако изгледа као да је не региструје, наставља да гледа ка површини њеног стола, неповерљиво као врабац.

Девојка се вратила књизи на коленима. Ноге су јој снажне и лепе. Папучу држи врховима прстију који се непрекидно мрдају. Прстима слободне руке гњечи ивицу колена и као да с времена на време гули кожу.

Момак и даље стоји на прагу. Задиже наочаре да избегне врућину и брише их о кошуљу. Успут загледа унутра, али то чини превише усредсређено с обзиром на то да унутра нема никога. Сви су у башти.

Преврнувши страницу у књизи, девојка пребаци ногу преко оне на коју се дотад ослањала. Папуча јој остаје на поду. Момак се у том тренутку окрене лево па десно и најзад седне на клупицу одмах поред врата пред којом нема стола, тачно преко пута девојке. Овог пута се осмелио и гледа ка њој. Али не право у њу него у њене ноге.

Конобарица прилази девојчином столу и видевши да нема нарочита посла на њему, прибија удаљену столицу уз сто. Девојка на то само накратко престане да чита.

Испред палате Конгреса, учитељица у жутој сукњи и белој блузи (која личи на миље) мршти се гледајући час у једног час у другог међу окупљеним ученицима, чекајући да неко погоди одговор.

Тршави дебелјко трчи радујући се себи како трчи. Улети кроз широм отворена врата ресторана. Отац пуних уста рикне и јурне за њим.

На књижевној вечери Зорана Ферића – његове књиге инспирисане Рабом – на свим столовима су туристичке брошуре, „Rab-Kroatien“. Организатор је „österreichisch-kroatischer kulturverein“, чији је велики плакат смештен у левом ћошку. Са бима се чују галебови. Час се појављује, час замућује препланули младић у жутој кошуљи, раздрљен и дугокос: он мора да је типични „Галеб“. Човек поред мене проговара најпре немачки („Es ist frei?“) затим му прилази домаћица вечери која га ословљава на хрватском („Лепо те видит!“).

Свуда су знакови државног бављења културом. Култура, тако сматра држава, само је један од њених производа и за њих је пожељно да се комбинују. Ако је писац књигу сместио на Раб, зашто његово вече у Грацу не би припомогли локални продавци рапског сира и вина? Зашто им пишева књига не би послужила као реклама и обратно? Што више разноликих државних производа нека буде спојено у једној оваквој вечери, да би било материјала за све – један је свакако дошао због књиге, други због писца, трећи због вина и сира, али је једно сигурно: сви су ту да би уживали у државним производима.

Све као да налази разрешење у том разблаженом, бљутавом наративу *званичне културе*, која напрасно дозлогрђује свима. Чак и најуштогљенији почињу да се пресамићују на месту. Обиље као да је само појачало осећај усамљености.

Док Мојца и ја разговарамо испред Модерне галерије у Љубљани, у поноћ, девојка која већ неко време шпарта између травњака и контејнера причајући сама са собом одједном нам довикне:

– „ВЕШТ“ значи „СПОСОБАН“!

Потом нестане са шиљком на којем виси комад ђубрета.

– Овде десно од нас се налази то брдо – каже тата мислећи на Шлозберг.

– А овде лево је *Euro Spar* – упада му мали у реч подражавајући његову интонацију туристичког водича.

– Пронашо сам разлог зашто ми се шлиц отвара! – славодобитно каже муж жени гурајући колица.

Застаје на шеталишту, спреман да објасни:

– Ако доведе отворим, видиш, онда...

Наставља неразговорно и нешто тише, показујући на шлиц који је отворио.

Жена не испољава никакво интересовање, али стрпљиво стоји на сунцу, чекајући да се очигледна настава заврши.

Носећи кацигу за бицикл, дете прескаче жуту линију бицикличке стазе, водећи рачуна да ниједном не угази у жуто.

Башта џез кафића *Stockwerk* мимо сезоне остаје без музике. Гледа на уску улицу и стамбену зграду. Помишљам да је то разлог што је музика искључена. Али волео бих да је музику угасио менаџер кафића. Волео бих да је проценио да у такав полуотворени простор, у којем се не може постићи акустика, треба поређати столове и за њима дозволити само музику коју стварају гласови.

Двоје преко пута у кафићу УНУ играју карте. Изнад њих су три слике. Виша и већа је некаква пикасодалијевска композиција у којој преовлађују плави и црвенкасти тонови. На њој централно место заузимају мушка и женска глава које су урасле једна у другу. Плави меки сат при дну слике показује дванаест и двадесет.

На мањој слици испод налазе се ћелије као унутар саћа, испресецане под произвољним угловима, са упадљивом ружичастом бојом између углавном троугластих структура. Трећа слика је урамљени мозаик под стаклом који приказује сову. Тело јој је жуто, глава сива, очи тамнозелене, као и околина.

Само што сам хтео да се посветим картарошима, жена је рекла „Па-па!“ Испред улаза су се разишли пошавши у различитим правцима Леонхардовом улицом. За њима је остала рачунаљка са по десет куглица нанизаних у четири лука, у црвеној, жутој, плавој и зеленој боји.

Пошто је видео како пред џубоксом дозивам келнерицу која ме игнорише, пришао ми је власник кафане. Објаснио ми је на немачком како џубок функционише. Климао сам и нисам ништа разумео, осим тога да за 50 центи могу да пустим две песме. Пратећи његов говор, мењао сам спискове с песмама, откривајући да могу пустити чак Нирвану (*Nevermind*) и Боувија (*Heroes*).

После два-три минута узалудног гледања и чвакања, стари ми је опет пришао. „Који диск хоћеш?“ Рекао сам: *neunzehn* мислећи на *neunzig* и чвакалицом показао на поље „Elvis Presley“.

„Добро, диск *neunzig* и песма *neunzehn*.“

Иако нисам хтео њу, него песму број два, „Shake, Rattle and Roll“, матори је већ укуцао бројеве. Мојих пола евра већ је отишло. Вратио сам се на место. Почела је „Unchained Melody“, иритантно тиха. Наоштрио сам се да изаберам „Play with Fire“ Rolling Stones као следећу, понављао сам у себи на немачком комбинацију албума и нумере „84-18“, „84-18“ и на крају стиснуо број 14.

Кренула је *Off the Hook*.

У пекари *Sorger*. Два врапца кљуцају под столом за којим седи средовечни пар. У тренутку кад ми се учини да и они заједно једу, један ухвати највећу мрву и изнесе је изван стола где ће је докрајчити сам.

Преко пута седају две баке.

– Добро изгледаш! Све млађа и млађа. Све слађа и слађа...

Прозвана одговара громко на комплимент.

– Мени је увек добро! Ја седнем на бициклу, ја сам отишла!

Међутим, у тренутку кад њена слушатељка оде до тоалета, гласна бака почне забринуту и несигурно да гледа околу. Кад јој се поглед врати за сто, хвата се за ланчић и стиска усне. Делује утучено све док јој се не обрати пекарка: онда проналази дрчност и наручује две кафе, на немачком, за себе и за другарицу. Ову другу дочекује спремном реченицом на српском:

– Види како су безобразни – показује на врапце – скачу у тањире!

Одједном, „фина бака“ каже:

– Ћути!

И када наступи тајац, дода:

– Извини што ти кажем тако...

Промотерка испред самопослуге преко пута Главног трга пролазнице салеће тако иритантно: кад год неког пресретне, понаша се као да је дотрчала до њега и тако му одвуче још минут својом задиханошћу.

Изнервирам се и пођем њеним рејоном спорим кораком, наоштрен. На исти театрални начин, на мене натрчи њен колега.

– Шта продајете ви? – покушавам то да упитам што учтивије.

Он ми сместа покаже беџ са лисицом.

– Не продајемо ништа. Само враћамо животиње у природу.

– Пријатно – кажем, наслоним се на стуб и пустим њега да се збуњен удаљи.

Деловала је сталожено, или макар само мирно, али чим сам је погледао, тргла се: глава јој се притом није померила лево или десно него се само укрутила. Узвратила ми је поглед, избегена, након чега се смирила, управо као да ми је тим наглим покретом рекла превише о себи, као да је и за њу био непредвиђен па је решила у тренутку да га себи убудуће забрани. Пошто је лењо, несвесно пућећи усне, неко време разгледала по кафићу, рука јој се попела до уста и остала, савијена у лакту, да лебди у ваздуху, поново откривајући нервозу. Првим погледом као да се питала јесам ли онај с ким је требало да се сретне, као да тек треба да га упозна. Тако јој се, додуше, поглед сусрео са сваким у видокругу, и сваки пут је изненада устукнула као малочас и покушала да се прибере до следећег грицкања ноктију или погледа у мобилни. У њеним очима било је те нервозе коју је крила седећи с прекрштеним ногама, али било је и некакве... несташности, некакве детињасте знатижеље: осетио сам је сваки пут кад би ме окрзнула погледом. Изгледала је као да би од свега највише волела себи дати времена да ме разгледа, онако како би ме разгледало дете, да се сваком детаљу понаособ насмеши без икаквог нарочитог разлога, тиме отприлике желећи да каже: „Гле! и ово постоји!“ Изгледала је као да би се радо таквом времену препустила, али истовремено сама себи то није дозвољавала, или то можда није дозвољавала сама чињеница да неког чека, да треба сваког часа да се нађе с неким кога највероватније не познаје. Можда ју је нервирало што сваког часа мора да гледа у телефон уместо да се потпуно посвети кретањима мог лица. Можда није могла да се смири знајући да је мир за њу почивао само у гледању: не мир као држање, не мир као поза, чак не ни као прибирање, већ свеобухватни, унутрашњи мир, *мир из једног дела*, радост дисања које је нашло ритам и са сваким удисајем говорило „јесам“, „јесам“.

И можда је управо погледала у телефон надајући се да јој је онај кога чека послао поруку извињавајући се што неће доћи, тачно кад је била спремна да одахне и посвети ми се... Али баш тада, док је левом руком чупкала скут хаљине, унета у екран, с леђа јој је пришла девојка такође у црној хаљини, такође на танке бретеле, и благо је дотакла. На то је њено лице попримило дотад невиђену гримасу: очи су јој тако поплавеле и букнуле као да су напокон нашле жижу коју су претходно уморно тражиле, а уста, која се малочас нису ни мрднула, развукла су јој се и заузела целу доњу половину лица: из њих се отео неартикулисани рик, рафални кикот какав јој никад не бих доделио, оштар, висок и учестао, који је зацело био израз радости што је жижу нашла (а да је није тражила). Био је то церек из којег су настајале речи. Одједном ми је било

драго (а сигурно и њој самој) што више не мора да се уздржава од своје несташности, што може да јој да маха колико жели.

Ипак, само што је устала и окренула се ка пријатељици, само што је пошла да је загрли, ова друга је слегла раменима – једна бретела јој је склизнула ка надлактици – и одмах пошла, најпре ка вратима кафића, а потом, чукнувши се о слепоочницу, назад Улицом Kaiserfeldgasse, хватајући се расејано за ташну. Почела је да трчкара, не зато што је морала, више да покаже како жури. На то се моја осматрачица опет закикотала, на лицу јој се задржала весела гримаса, и када сам очекивао да се окрене ка другарици, да је тим изразом испрати док прелази улицу (заобилазећи скеле испод натписа *Raiffeisen Landsbank Steiermark*), она је истог тренутка, као да је само чекала да другарица оде, окренула главу ка мени, већ на препознатљив начин је тргнула, и погледала ме благо, запрепашћујуће благо – онако благо како никада не бих замишљао да би незнанац могао да ме погледа.

Мада, не би било прецизно рећи да ме је „погледала“... Имао сам утисак као да ме је, од првог тренутка кад су јој се очи сусреле с мојим лицем, већ „гледала“ не морајући претходно да ме „примети“. Њено гледање није почињало; настављало се, наставаљало да траје сусревши се са мнош. Гледала ме је као да тек сада има времена да се мом лицу посвети колико оно заслужује, колико је био жељан тај поглед који се напречац отарасио потребе да „уочи“, поглед слободан од сваког надзора који је, напокон, чисто, несметано текао и не стидећи се, без икаквог посредника, *сазнавао ме*.

Грац, јун–јул 2019.